

Seminar, mühazirə və praktiki
məşğələlərin təşkilinə dair

Tövsiyələr

20
24

1. Auditoriyanı tanıyın
2. Aydın məqsədlər qoyun
3. Məntiqi quruluşdan istifadə edin
4. Metodlarınızı dəyişin
5. Qiymətləndirmənizi uyğunlaşdırın
6. Nəzərdən keçirin
7. Ədəbiyyatları təkmilləşdirin
8. Müxtəlif üsul və modellər

Mühazirə, praktiki dərş və seminarlar tələbələrə bilik və bacarıqların çatdırılmasının ümumi və effektiv üsullarındandır. Effektiv və təsirli mühazirələri ən yaxşı şəkildə necə hazırlaya bilərsiniz? Tələbələrinizi maraqlandıracaq və həvəsləndirəcək mühazirə, seminar və məşğələləri planlaşdırmağa, strukturlaşdırmağa və çatdırmağa kömək edəcək bəzi tövsiyə və strategiyalar aşağıdakı kimidir.

1. Auditoriyanı tanıyın

Mühazirənizi hazırlamağa başlamazdan əvvəl kimin üçün oxuduğunuzu bilməlisiniz. Onların maraqları, məqsədləri və gözləntiləri nədir? Mövzu ilə bağlı əvvəlki bilik və bacarıqları hansılardır? Onlar necə öyrənməyə və qarşılıqlı əlaqə qurmağa üstünlük verirlər? Auditoriyanızı bilmək onların ehtiyaclarına, səviyyəsinə və üslubuna uyğunlaşdırmağa kömək edəcək. Siz həmçinin bu məlumatdan tələbələrinizlə əlaqə saxlayacaq və onların marağına səbəb olacaq müvafiq nümunələr və suallar qoymaq üçün istifadə edə bilərsiniz. Eləcə də, mühazirənizin tələbləri, spesifikasi və öyrənmə nəticələrinin effektiv çatdırılması üçün uyğun auditoriya, laboratoriya və kabinələrin müəyyən edilməsi və aid dekanlıqlara çatdırılması təmin edilməli və sillabusda qeyd edilməlidir.

2. Aydın məqsədlər qoyun

Mühazirənin aydın məqsədi və nəticəsi olmalıdır. Tələbələrinizin mühazirənin sonuna qədər nələri öyrənməsini, başa düşməsini və ya etməsini istəyirsiniz? Onların öyrənmə və nailiyyətlərini necə ölçəcəksiniz? Aydın məqsədlərin qoyulması oxumağınızı ən vacib və uyğun məzmunə yönəltməyə və lazımsız və ya çəşdirici detallardan qaçmağa kömək edəcək. Bu həmçinin tələbələrinizə gözləntilərinizi çatdırmağa və onları öyrənmə prosesində istiqamətləndirməyə kömək edəcək. Siz SMART meyarlarından (Xüsusi, Ölçülə bilən, Əldə oluna bilən, Müvafiq və Zamana bağlı) istifadə edərək, məqsədlərinizi müəyyənləşdirə və onları mühazirənin əvvəlində tələbələrinizlə bölüşə bilərsiniz.

3. Məntiqi quruluşdan istifadə edin

Mühazirə aydın giriş, əsas hissə və nəticədən əlavə məntiqi və ardıcıl struktura malik olmalıdır. Giriş tələbələrinizin diqqətini cəlb etməli, mövzu və məqsədləri təqdim etməli və mühazirəyə ümumi baxış təqdim etməlidir. Mühazirəçi müəllim əsas məqamları, arqumentləri və sübutları təqdim etməli və onları bir-birilə əlaqələndirmək üçün keçidlərdən istifadə etməlidir. Nəticə əsas məqamları ümumiləşdirməli, məqsədləri möhkəmləndirməli və növbəti mühazirə ilə əlaqəni təmin etməlidir. Məntiqi struktur məzmununuzu təşkil etməyə və tələbələrinizə izləməyə və məlumatı saxlamağa kömək edəcəkdir.

4. Metodlarınızı dəyişin

Mühazirə məlumatın monoton və ya passiv çatdırılması olmamalıdır. Tələbələrinizi cəlb etmək və onların motivasiyasını stimullaşdırmaq üçün yanaşmanızı dəyişməlisiniz. Siz fikirlərinizi təsvir etmək və vizual cəlbedicilik əlavə etmək üçün slaydlar, videolar, audio, şəkillər və ya qrafiklər kimi müxtəlif media növlərindən istifadə edə bilərsiniz. Siz həmçinin tələbələrinizi cəlb etmək və onların əldə etdiyi bilik və bacarıqlarını yoxlamaq üçün viktorinalar, sorğular, müzakirələr, nümayişlər və ya nümunəvi araşdırmaları kimi müxtəlif fəaliyyət növlərindən istifadə edə bilərsiniz. Siz həmçinin qarşılıqlı əlaqə yaratmaq və müsbət öyrənmə mühiti formalaşdırmaq üçün suallar, rəylər, hekayələr, oyunlar və ya yumor kimi müxtəlif növ qarşılıqlı əlaqədən istifadə edə bilərsiniz.

5. Qiymətləndirmənizi uyğunlaşdırın

Mühazirələrin təşkili qiymətləndirmə metodlarınız və meyarlarınızla uyğunlaşdırılmalıdır. Tələbələrinizin öyrənməsini və fəaliyyətini necə qiymətləndirəcəksiniz? Geribildirim və dəstəyi necə təmin edəcəksiniz? Tələbələrinizin irəliləyişlərini izləmək və onların güclü və zəif tərəflərini müəyyən etmək üçün testlər, sorğular və ya özünüqiymətləndirmə kimi formativ qiymətləndirmədən istifadə edə bilərsiniz. Tələbələrinizin nəticələrini və nailiyyətlərini qiymətləndirmək üçün layihələr, testlər, esselər və.s kimi summativ qiymətləndirmədən də istifadə edə bilərsiniz.

6. Nəzərdən keçirin

Mühazirənin aktual, dəqiq və effektiv olmasını təmin etmək üçün mühazirə müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilməli və ona yenidən baxılmalıdır. Siz tələbələrinizdən və həmkarlarınızdan rəy toplamalı və təhlil etməli, mühazirələrinizi təkmilləşdirmək üçün ondan istifadə etməlisiniz. Siz həmçinin məzmun, metodlarınızı və qiymətləndirmə meyarlarınızı nəzərdən keçirməli və yeniləməli və onların ardıcıl və uyğun olduğundan əmin olmalısınız. Mühazirənizi yenidən nəzərdən keçirmək sizin keyfiyyətinizi və standartlarınızı qoruyub saxlamağa, peşəkar inkişafınızı və məmnuniyyətinizi artırmağa kömək edəcək.

7. Ədəbiyyatları təkmilləşdirin

Mühazirələr hazırlanarkən istifadə edilən ədəbiyyat siyahısı hazırlanmalıdır. Ədəbiyyatlar müəyyən edilərkən yeni nəşrlərdən istifadəyə üstünlük verilməli, beynəlxalq nəşrlərə istinadlar təmin edilməlidir. Mühazirəçi müəllimin mövzuya uyğun nəşrləri ədəbiyyat siyahısına daxil edilə bilər. Mühazirəçi müəllim ədəbiyyat siyahısını tələbələrə çatdırılmalı və ədəbiyyatlara istinadları təmin etməlidir.

Xüsusilə yeni metodlardan və müasir texnologiyalardan istifadə etməklə universitet tələbələri üçün cəlbedici və effektiv mühazirələr hazırlamaq innovativ tədris üsullarını öyrənməni gücləndirən texnologiya ilə birləşdirməyi nəzərdə tutur. Budur, mühazirələrinizi təsirli etmək üçün strukturlaşdırılmış yanaşma:

Müxtəlif üsul və modellər

1. Flipped Classroom Model (Çevrilmiş sinif modeli)

Konsepsiya: Çevrilmiş sinif modelində tələbələr dərstdən əvvəl öyrənmə materialı ilə tanış olurlar, dərns zamanı müzakirə və problem həlli fəaliyyətləri vasitəsilə mühazirə materialında təqdim edilən yeni bilik və bacarıqları dərinləşdirirlər.

İcra: Tələbələrin dərstdən əvvəloxumaları üçün materiallar, izləmələri üçün əsas anlayışlar haqqında qısa, cəlbedici videolar (10-15 dəqiqə) hazırlayın. Dərs zamanı mövzu ilə bağlı keys araşdırmaları, qrup müzakirələri və ya problem həlli məşqləri kimi fəaliyyətlərdən istifadə edin.

2. İnteraktiv Məzmun və Multimedia

Texnologiyadan İstifadə: Dinamik təqdimatlar yaratmaq üçün multimedia alətlərindən (prezi, canva, genially və.s) istifadə edin. Mürəkkəb anlayışları daha anlaşılan edən videolar, infoqrafika və interaktiv elementləri birləşdirin.

İnteraktiv elementlər: Sorğuları (mentimeter və ya sorğu hər yerdə kimi alətlərdən istifadə etməklə), testləri (kahoot və ya quizizz) və mövzunun temasına uyğun interaktiv simulyasiyaları birləşdirin.

3. Oyunlaşdırma

Konsepsiya: Öyrənməyi daha cəlbedici etmək üçün xallar, nişanlar, liderlər lövhələri və problemlər kimi oyuna bənzər elementləri təqdim etməklə mühazirələrinizi oyunlaşdırın.

İcra: Müxtəlif platformalardan (kahoot, classcraft, quizlet) istifadə edərək, tələbələrin iştirakı ilə və düzgün cavablara görə xal və mükafatlar qazana biləcəyi viktorinalar və ya simulyasiyalar hazırlayın. Mövzudakı problemlərin həlli ilə bağlı qərarlar qəbul etməli olduqları ssenarilər hazırlayın və nəticələrini ümumiləşdirib geridönüşlər edin.

4. Case-based Learning və Real-World Applications

Keyfiyyət Tədqiqatları: mövzuda ortaya qoyulan problemlərin həllinə dair real dünya nümunələri təqdim edin. Tələbələri təhlil etməyə, müzakirə etməyə və həll yollarını təqdim etməyə həvəsləndirin. Bu, interaktiv platformalardan (google documents və ya padlet) istifadə etməklə reallaşdırıla bilər.

Qonaq məruzəçiləri və virtual sahə səfərləri: Sənaye mütəxəssislərini dəvət etmək və ya laboratoriyalara (xəstəxana, tədqiqat mərkəzləri və.s) virtual sahə səfərləri etmək üçün Zoom və ya digər video konfrans vasitələrindən istifadə edin. Bu, praktiki fikirlər gətirir və öyrənməni daha da asanlaşdırır və effektivliyini artırır.

5. Artırılmış Reallıq (AR) və Virtual Reallıq (VR)

Konsepsiya: Sürətli öyrənmə təcrübəsi yaratmaq üçün AR və VR-dan istifadə edin. Bu, real dünya ssenarilərini simulyasiya etmək üçün təhsil üçün xüsusilə faydalıdır.

Tətbiq: Müxtəlif virtual alətlər (microsoft hololens və ya oculus rift) vasitəsilə tələbələrin simulyasiya edilmiş mühitdə situasiyaları həll etmə bacarıqlarını artırma biləcəyi, virtual yoxlamalar aparma biləcəyi və ya problem əsaslı öyrənmə ilə məşğul ola biləcəyi virtual mühitlər yaratmaq üçün istifadə edilə bilər.

6. Birgə öyrənmə

Qrup Layihələri: Mühazirə mətnində və ya praktiki məşğələdə ortaya qoyulan problemi həll etmək üçün tələbələrin komanda şəklində işlədiyi birgə layihələri təşviq edin. Layihədə iş bölgüsünün aparılması, qrup üzvlərinin bir-birini qiymətləndirməsini təmin edin, layihə mövzularının fikir, mülahizə və müzakirə tələb edən suallardan ibarət olmasına diqqət yetirin. Bunun üçün müxtəlif alətlərdən (microsoft teams, slack və ya google workspace) istifadə edin.

7. Adaptiv Öyrənmə Texnologiyaları

Konsepsiya: Tələbə performansına əsasən tapşırıqların çətinliyini tənzimləyən, fərdiləşdirilmiş öyrənmə təcrübələrini təmin edən adaptiv təlim platformalarından istifadə edin.

İcra: Smart Sparrow və ya Knewton kimi platformalar fərdi tələbə irəliləyişinə əsaslanan uyğunlaşdırılmış məzmun, məşqlər və qiymətləndirmələr təqdim edə bilər.

8. Fərdi Əlaqə üçün Data Analizi

Məlumatların istifadəsi: Tələbə performansını izləmək və fərdi rəy təmin etmək üçün Canvas və ya Moodle kimi öyrənmə idarəetmə sistemlərindən (LMS) istifadə edin. Tələbələrin mənimsəməkdə çətinlik çəkdiyi sahələri müəyyən etmək və sonrakı mövzuları buna uyğunlaşdırmaq və ya müvafiq olaraq əlavə resurslar təmin etmək üçün məlumatları təhlil edin.

9. Mikrotəlim və Modul Məzmun

Konsepsiya: Məzmunu daha kiçik modullara və ya xüsusi alt mövzulara yönəlmiş mikro dərslərə bölün.

İcra: Sürətli, vizual öyrənmə üçün virtual alətlərdən (sosial media platformaları da ola bilər) istifadə edərək tələbələrin sinifdən kənarında asanlıqla nəzərdən keçirə biləcəyi kiçik ölçülü məzmunlar yaradın.

10. Öyrənmə Dəstəyi üçün AI və Chatbotlar

Süni intellekt köməkçiləri: Tez-tez verilən suallara cavab vermək, öyrənmə ilə bağlı məsləhətlər vermək və ya öyrənmə, araşdırma üçün əlavə resurslar təklif etmək üçün süni intellektə əsaslanan chatbotlar hazırlayın. Bu, sinifdən kənar öyrənmə və dəstəyi gücləndirir və tələbələrə təsirli kömək göstərə bilər.

11. Aktiv Öyrənmə Texnikaları

Düşünün-planlayın-paylaşın: Sual verin, tələbələrə fərdi şəkildə düşünməyə icazə verin, həmkarlarınızla müzakirə edin və sonra siniflə paylaşın.

Problemə əsaslanan öyrənmə (PBL): Tələbələrin mövzu ilə bağlı mürəkkəb problemləri həll etmək üçün öz biliklərini tətbiq etməli olduğu PBL ssenarilərindən istifadə edin. Problemləri asan, əlçatan mövzulardan seçməyin araşdırma və fikirləşmə tələb edən problemlər təqdim edin.

